

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н.ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**«ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА ЗАМАНАУИ ТУРИСТІК
ИНДУСТРИЯНЫҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»**

**экономика ғылымдарының докторы, профессор
СҰРАҒАНОВА САЙРАН ҚАБДРАХМАНҚЫЗЫН
еске алуға арналған халықаралық ғылыми конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ
23 ақпан 2018ж.**

**СБОРНИК ТРУДОВ
международной научной конференции
«ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ
СОВРЕМЕННОЙ ТУРИСТСКОЙ ИНДУСТРИИ В УСЛОВИЯХ
ЦИФРОВИЗАЦИИ»,
посвященной памяти доктора экономических наук, профессора
СУРАГАНОВОЙ САЙРАН КАБДРАХМАНОВНЫ
23 февраля 2018г.**

**PROCEEDINGS
of the international scientific conference
«THE MAIN TRENDS AND FEATURES OF THE MODERN TOURIST
INDUSTRY DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION»,
dedicated to the memory of
Doctor of Economic Sciences, Professor
SURAGANOVA SAYRAN KABDRAHMANOVNA
23 February 2018**

Астана, Қазақстан
Астана, Казахстан
Astana, Kazakhstan

УДК 379.8(063)
ББК 75.81
Ц 71

Редакционная коллегия:

Декан экономического факультета, д.э.н., профессор Макыш С.Б.,
Заместитель декана, к.э.н., доцент Тажикенова С.К.,
Заведующий кафедрой «Менеджмент» д.э.н., профессор Толысбаев Б.С.
Заведующий кафедрой «Экономика» д.э.н., профессор Майдырова А.Б.,
Заведующий кафедрой «Туризм» к.э.н., доцент Дуйсембаев А.А.,
Доцент кафедры «Туризм», к.э.н., Мусина К.П.,
Старший преподаватель кафедры «Туризм», доктор PhD Агыбетова Р.Е.
Старший преподаватель кафедры «Туризм», магистр туризма Гиззатжанова А.Г.

Цифрландыру жағдайында заманауи туристік индустрияның дамуының негізгі тенденциялары мен ерекшеліктері: Халық ғыл. конф. еңбектер жинағы. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2018.

Основные тенденции и особенности развития современной туристской индустрии в условиях цифровизации: Сб. материалов межд. науч. конф. – Астана: Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018.

Proceedings of the international scientific conference **The main trends and features of the modern tourist industry development in the context of digitalization.** Astana, L.N.Gumilyov Eurasian National University, 2018.

ISBN 978-9965-31-984-6

Халықаралық ғылыми конференциясының еңбек жинағында цифрландыру жағдайындағы қазіргі заманғы туристік индустрияның негізгі үрдістері мен ерекшеліктеріне қатысты өзекті мәселелер қарастырылған.

В сборнике материалов международной научной конференции рассмотрены актуальные вопросы касательно основных тенденций и особенностей развития современной туристской индустрии в условиях цифровизации

The collection of materials on the international scientific conference considers important issues regarding the main trends and features of the modern tourist industry in the context of digitalization

УДК 379.8(063)
ББК 75.81
Ц 71

ISBN 978-9965-31-984-6

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2018

© Евразийский Национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018

© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2018

Ұлы Адам, Дос, Ұстаз

2016 жылдың 7 қарашасында 68 жасында өмірден экономика ғылымының докторы, профессор Сұрағанова Сайран Қабдрахманқызы өмірден озды.

Сайран Қабдрахманқызы 30 жылдан аса жыл елдің жоғары оқу орындарында педагогикалық қызметпен айналысты. Ы.Алтынсарин атындағы білім академиясының корреспондент –мүшесі, Ресей Федерациясының Халықаралық ғылым және практикалық өндірісті ұйымдастыру академиясының мүшесі.

Сайран Қабдрахманқызы он жыл бойы Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің негізін қалаушысы және жетекшісі болды. Университетте жұмыс істеу кезінде ашылған экономика факультетінің барлық мамандықтар бойынша оқу жоспарлары мен мемлекеттік білім беру стандарттарын әзірледі.

С.Қ. Сұрағанова нағыз патриот және ірі қоғамдық қайраткер бола отырып, көптеген маңызды жобаларға қатысты. ҚР Мәжіліс Парламентінің жұмыс тобының мүшесі бола отырып, Сайран Қабдрахманқызы біршама комиссиялар құрамында жұмыс істеді. Белсенді азаматтық тұғырды ала отырып, С.Қ.Сұрағанова «Халықты еңбекпен қамту сұрақтары бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен қосымшаларды енгізу туралы» заңнаманы дайындауға қатысты. ҚР еңбек және әлеуметтік қорғау Министрлігінің, ҚР туризм және спорт Министрлігінің, ҚР білім және ғылым Министрлігінің, ҚР ауыл шаруашылық Министрлігінің жұмыс топтарында белсенді қызмет атқарды, ҚР білім және ғылым Министрлігінің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру құжаттарын нострафикациялау бойынша комиссия мүшесі болды.

Сайран Қабдрахманқызы әкімшілік қызметті оқытушылық қызметпен бірге атқара отырып, ғылыми зерттеулер де жүргізді. Ол Қазақстанның Солтүстік аймақтарына тән, енгізу сипаттағы бірнеше ұсыныстар жасады, 150 -ге тарта ғылыми еңбектері, соның ішінде 17 монография, 10 оқу құралы мен оқулықтары шығарылды.

С.Қ. Сұрағанова «2006 жылдың Үздік оқытушысы», «2011 жылдың Үздік оқытушысы» гранттарының иегері, «Еуразия мақтанышы-2008» конкурсының лауреаты болды. ҚР білім Министрлігінің «ҚР білім берудің Құрметті қызметкері» төс белгісімен, «Астанаға 10 жыл» мемлекеттік марапатымен, сол сияқты ҚР білім және ғылым Министрлігінің бірнеше құрмет грамоталарымен нағратталды.

2005 жылдан бастап «Туризм» кафедрасына жетекшілік етті, ол «Туризм» мамандығының магистратурасын (2009 ж.) және PhD докторантурасын (2010 ж.) ашты.

С.Қ. Сұрағанованың жетекшілігімен 3 ғылым докторы және 20 аса ғылым кандидаттары дайындалды, оның 5-і экономика факультетінің оқытушылары, магистранттары.

Сайран Қабдрахманқызы өмірінің соңғы күніне дейін жоғары жұмысқабілеттілігін сақтады. Жұмысбастылығына қарамай ол әр уақытта өз ұжымына және студенттеріне ықыласты, көмек қолын ұсына білетін адам болатын. Ол ешуақытта өзгерістен қорықпайтын, әр уақытта заман талабына сай жаңалықты қабылдайтын, өз отбасы, туыстары мен достары арасында беделді тұлға бола білді.

Біз Сайран Қабдрахманқызын Ұлы Адам, Дос, Ұстаз ретінде танымыз.

С.Қ. Сұрағанованың жоғары марапаты ретінде- оның еңбектерінің беделі, оны танитын адамдардың махаббатымен және оны жылы лебізбен еске алуы деуге болады.

Великий Человек, Друг, Учитель

7 октября 2016 года на 68-м году жизни ушла из жизни доктор экономических наук, профессор Сураганова Сайран Кабдрахмановна.

Более 30 лет Сайран Кабдрахмановна осуществляла педагогическую деятельность в высших учебных заведениях страны. Являлась членом-корреспондентом Академии образования им. Ы. Алтынсарина, действительным членом Международной академии науки и практики организации производства Российской Федерации.

Сайран Кабдрахмановна была одним из основателей и бессменным руководителем экономического факультета ЕНУ им. Л.Н. Гумилева на протяжении десяти лет. За годы работы в университете осуществляла деятельность по разработке учебных планов и государственных образовательных стандартов по всем специальностям,

открытым на экономическом факультете.

Настоящий патриот и крупный общественный деятель С.К. Сураганова принимала активное участие во многих важных проектах. Будучи членом рабочей группы Мажилиса Парламента РК, Сайран Кабдрахмановна входила в состав ряда комиссий. Занимая активную гражданскую позицию, С.К. Сураганова участвовала в подготовке законопроекта «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам занятости населения». Принимала активное участие в рабочих группах Министерства труда и социальной защиты РК, Министерства туризма и спорта РК, Министерства образования и науки РК, Министерства сельского хозяйства РК, являлась членом комиссии по нострификации документов высшего и послевузовского образования МОН РК.

Совмещая административную работу с преподавательской деятельностью, Сайран Кабдрахмановна занималась научными исследованиями. Ею издан ряд рекомендаций, имеющих внедренческий характер для Северных регионов Казахстана, опубликовано порядка 150 научных трудов, в том числе 17 монографий, 10 учебных пособий и учебников.

С.К. Сураганова являлась обладателем гранта «Лучший преподаватель 2006 года», «Лучший преподаватель 2011 года», лауреатом конкурса «Еуразия мақтанышы - 2008». Она была награждена нагрудным знаком Министерства образования РК «Почетный работник образования РК», государственной наградой «10 жыл Астана», а также отмечена рядом почетных грамот Министерства образования и науки РК.

С 2005 года Сайран Кабдрамановна заведовала кафедрой «Туризм», в 2009 году ею была открыта магистратура, а в 2010 году она открыла PhD докторантуру по специальности «Туризм». Под руководством С.К. Сурагановой подготовлены 3 доктора и более 20 кандидатов экономических наук, среди которых 5 преподавателей экономического факультета, а также магистранты. До последних дней Сайран Кабдрахмановна сохраняла колоссальную работоспособность. Несмотря на свою занятость, она всегда оставалась внимательным и отзывчивым человеком по отношению к своим многочисленным коллегам и ученикам. Она не боялась меняться, идти в ногу со временем и, при этом, оставалась верной себе, своей семье и друзьям.

В лице Сайран Кабдрахмановны мы потеряли великого Человека, Друга, Учителя.

Высшей наградой С.К. Сурагановой навсегда будет непоколебимый авторитет ее трудов, искренняя любовь и светлая память знавших её людей.

Great Person, Friend, Teacher

On October 7, 2016, at the 68th year of her life, Doctor of Economics, Professor Suranova Sairan Kabdrakhmanovna passed away.

For more than 30 years, Sairan Kabdrakhmanovna had taught at higher educational institutions of the country. She was a corresponding member of the Academy of Education named after S. Altynsarin, an active member of the International Academy of Science and Practice for Production Organization of the Russian Federation.

Sairan Kabdrakhmanovna was one of the founders and the permanent head of the Economics Faculty of the L.N. Gumilyov Eurasian National University for ten years. Over the years of work at the university, she was engaged in the development of curricula and state educational standards in all specialties, opened at the Faculty of Economics.

A true patriot and a prominent public person S.K. Suraganova took an active part in many important projects.

Being a member of the working group of the Majilis at the Parliament of the RK, Sairan Kabdrakhmanovna participated in the work of a number of commissions. Taking an active civil position, S.K. Suraganova participated in the preparation of the draft law "On Amendments and Additions to Certain Legislative Acts of the Republic of Kazakhstan on Employment Issues". She took an active part in the working groups of the Ministry of Labor and Social Protection of the Republic of Kazakhstan, Ministry of Tourism and Sports of the RK, Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, Ministry of Agriculture of the Republic of Kazakhstan, was a member of the commission for the nostrification of documents of higher and postgraduate education of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Combining administrative work with teaching, Sairan Kabdrakhmanovna was involved in scientific research. She issued a number of recommendations that have an innovative character for the Northern regions of Kazakhstan, published about 150 scientific works, including 17 monographs, 10 manuals and textbooks.

Suraganova S.K. was the holder of "The Best Teacher of 2006" grant, "The Best Teacher of the Year 2011", laureate of the "Pride of Eurasia 2008". She was awarded a breastplate of the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan "Honorary Worker of Education of the Republic of Kazakhstan", the state award "10-th anniversary of Astana", and also was awarded with a number of honorary letters of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Since 2005, Sairan Kabdrakhmanovna headed the department "Tourism", in 2009 she opened a master's degree, and in 2010 she opened PhD doctorate in the specialty "Tourism".

Under the leadership of Suraganova S.K., 3 doctors and more than 20 candidates of economic sciences were trained, including 5 teachers of the Economics Faculty, as well as graduates.

Until the last days Sairan Kabdrakhmanovna retained tremendous performance. Despite her busy schedule, she always remained attentive and sympathetic person in relation to her many colleagues and students. She was not afraid to change, to keep up with the times and, at the same time, remained true to herself, her family and friends.

With Sairan Kabdrakhmanovna we have lost a great Person, Friend, Teacher.

The highest award for Suraganova will forever remain in unshakable authority of her works, a sincere love and fond memories of people who knew her.

тұрақтылықты қамтамасыз ету және тағы да басқа осы сияқты әлеуметтік-экономикалық даму мақсаттарын алға қойған.

Әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. Қазақстан халқының азаматтық таңдауы – тарихи зерде, ұлттық татулық және демократиялық реформалар. // «Егемен Қазақстан». – 7.06.1999ж.
2. Абдрахманов С. Тәуелсіздік толғауы. // «Егемен Қазақстан». - 22.03.2001ж.
3. Есали А. Алдағы сайлау биліктің шынайы бейнесін кәрсетеді. // «Егемен Қазақстан». - 3.08.2004ж.
4. Дәдебаев Ж. Ел және ел басы. // «Егемен Қазақстан». - 23.11.2001ж.
5. Назарбаев Н.Ә. Дағдарыстан шығу кілті.// «Егемен Қазақстан», 2009, 3 ақпан
6. Қасымбеков М. Айтулы жылда атқарылған ауқымды істер. // «Егемен Қазақстан». – 13.01.2011ж.

«ЦИФРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН»: ЕЛ ЭКОНОМИКАСЫНЫҢ ЖАҢА СЕРПІНІ

Мырзахметқызы А., Дербисбаева А.

Ғылыми жетекші: э.ғ.к., Ауелбекова А.Қ.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана қ.

Қазақстан Республикасы

e-mail: agu_01.2000@mail.ru

Қазақстан Республикасы Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты биылғы Жолдауында: «Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл – маңызды кешенді міндет.

Елде 3D-принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлық қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдердің экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сала дарытты.

Осыған орай Үкіметке «Цифрлық Қазақстан» жеке бағдарламасын әзірлеуді және қабылдауды тапсырды.

Біздің заңнамамызды жаңа жағдайға бейімдеу керек. Коммуникацияның дамуы мен оптикалық-талшықты инфрақұрылымға жаппай қолжетімділікті де қамтамасыз ету керек. Цифрлық индустрияны дамыту басқа барлық салаларға серпін береді. Сондықтан Үкімет ІТ саласын дамыту мәселесін ерекше бақылауда ұстауға тиіс.

Жаңа индустриялар қалыптастырудың маңызды шарты инновацияны қолдау және оларды өндіріске тезірек енгізу болып саналады.

Үкіметке «ЭКСПО – 2017» нысандарының бірінің базасында ІТ-стартаптар халықаралық технопаркін құруды тапсырды. Ол әлемнің барлық елінен кәсіпкерлер мен инвесторлар тартудың платформасы болуға тиіс. Бұл үшін тиісті инфрақұрылым және салық жеңілдіктерін, оңайлатылған виза мен еңбек режимін қоса алғанда, қолайлы жағдай керек» деген еді [1].

Елбасы өзінің «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Жолдауында ІТ саласын дамытуға ерекше мән беріп, алдымызға үлкен міндеттер қойды. Сонымен бірге, кәсіпкерлікті дамыту, оны қолдау мәселесіне де тоқталған. Шағын және орта кәсіпкерлікті дамытудың тағы бір жолы – ІТ нарықты өркендету. Мемлекет басшысы «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасын қолға алуды тапсырып, цифрлық технологияларға көшу керектігін айтты. Әлемдік нарықта ІТ саласы ауқымды орын алып отыр. Жастарды осы салаға мамандандырып, бағыттайтын болсақ, әлемдік нарыққа кіруге мүмкіндік туатыны анық. Бұл – заман талабы. Сондықтан Елбасының «Цифрлық Қазақстан» идеясын толық қолдаймын. Бұл дегеніміз – үлкен орталық, статистикалық ақпараттарды жинау, оған дұрыс анализ жасау, қорытынды ретінде көрсету. Кезінде бұл саланы дамытуға миллиардтаған қаражат бөлінді. Алайда одан нәтиже көрмедік. Сол үшін қайтадан қаражат бөліп, бұл жолы мемлекеттік

серіктестік бағытында жұмыс жасау қажет. Өйткені серіктестер өзінің қаражатын инвестициялау керек. Сол кезде белгілі бір қожайын болып, жақсы нәтижеге жетеміз.

IT саласын дамытуға қатысты бірнеше ұсыныстарымыз бар. Біріншіден, мемлекеттік қызмет жүйесін, іс-қағаздарды электронды түрге айналдыру қажет. Бұл өз деңгейінде жемқорлықпен күресуге ықпал етеді. Мемлекеттік қызметте жұмыс істейтін азаматтың рейтингін, білімін жоғарылататынымыз анық. Астана мен Алматы бақылауда болса, шалғай жатқан ауылдың жағдайын арнайы комиссия барса ғана біле алады. Егер онлайн жүйе енгізілсе, әрбір маманның жасаған жұмысын, қанша құжатпен айналысқанын, оның нәтижесі жайлы тез біліп отырамыз. Мемлекеттік қызмет жұмысын автоматтандыру, электрондық жүйеге көшіру үлкен нәтиже береді.

Екіншіден, статистика мәселесін қолға алу. Бүгінгі күні экономикалық және саяси шешімдеріміздің барлығы статистикалық көрсеткіштерге сүйенеді. Ал сол статистикамыз қаншалықты шындыққа жанасады? Оны ешкім зерттеген жоқ. Өйткені ауыл әкімі өзінің көрсеткіштерін, ал аудан әкімі өзінің сандарын қойып, есептерін тапсырады. Осының салдарынан шындыққа жанаспайтын сандар орталыққа жетеді. Кезінде мұны қолға алу үшін мемлекеттік ұйымдарға миллиардтаған қаржы бөлініп, олар іске асыра алмады. Сондықтан бұл істі жекеменшік ұйымдарға тапсырылса, жақсы нәтиже беретіні анық.

Үшіншіден, мемлекеттік мекемелердің жұмысы мен қоғамдық бірлестіктердің атсалысуы туралы нәтиженің барлығы ақпараттандырылып, автоматтандырылса, бұл да өз кезегінде билік алдында ашықтық саясатын көрсетеді. Бұл Елбасының «100 нақты қадам» бағдарламасында нақты айтылған. Мемлекеттік саясатты жүргізуде қоғамдық ұйымдардың белсенділігін арттыру қажет-ақ.

Сол кезде нақты жобалар дайындалады. Сонымен бірге, Жолдауда Астанада өтетін «ЭКСПО – 2017» көрмесінде IT стартаптар дайындап, технопарк құру мәселесі де көтерілген. Бұл мақсатта елге кәсіби топ-менеджерлер қажет. Жаңа тың идеялар керек. Салықтық жеңілдіктер беріп, компанияларға көмек жасалса құба-құп. Ең негізгі сұрақ – «біз экспортқа тауар шығара аламыз ба?» деген мәселеден шығады. Сол үшін біздің технопаркіміз халықаралық дәрежеге сай болуы керек. Мәселен, Шанхайдың технопаркі 150 миллиард доллар қаражат әкеліп отыр. Ал Үндістандағы технопарк тек қана бағдарлама жазумен 35 миллиард доллар пайда тауып отыр. Біз де сондай деңгейге жетіп, бәсекеге түсуіміз керек. Ол үшін мемлекет қоғамдық ұйымдардан жан-жақтан кәсіби мамандарды тарту қажет [2].

Сонымен қатар, бұл бағдарламаны жүзеге асыру үшін алдымен ақпараттық жабдықтарға, компьютерлік техникаларға кедендік төлемді және оны сататын компаниялардан салықты, сонымен қоса басқа да әкімшілік төлемдерді мүлдем алып тастау керек. Неге? Өйткені қазір девальвацияның кесірінен компьютерлік техникалардың бағасы өсіп кетті. Қарапайым i5 процессорлы ноутбугі доллар арзан кезінде 80-100 мың теңге шамасында бағаланса, қазіргі жағдайда 200 мың теңгеге бір-ақ шықты. Бұл жаңа технологияны меңгеремін деген адамға үлкен тежеу болады. Керек десеңіз, бұл жағдайды мемлекеттік деңгейде Қытай елімен меморандум жасау арқылы шешуге де болады. Әлемдік IT алпауыттардың барлығы дерлік өз өнімдерін осы елде шығарады.

Сонымен қатар Алматы мен Астанадан басқа бір облысты АҚШ-тағыдай «Силикон аңғары» сияқты орталыққа айналдыру керек. Бұл орталыққа Ақтөбе облысы жақсы келеді. Өйткені Ақтөбе – Маңғыстау, Атырау, Батыс Қазақстан, Қостанай және Қызылорда облыстарының ортасында орналасқан. Қарап тұрсақ жарты Қазақстан. Қатынау оңай болғандықтан, аталған облыстың мектеп түлектері Ақтөбенің ЖОО-сын таңдайды. Оның үстіне IT өнімдері ешқандай логистиканы қажет етпейді. Егер барлық саланың орталығы ретінде Алматы немесе Астананы қолдай берсек, бұл қалаларда аяқ алып жүру мүмкін емес болып кетеді. Қазірдің өзінде Алматы мен Астананың шешілмеген қоғамдық мәселелері өте көп. Оның үстіне IT саласының мамандары тыныштықта жұмыс жасағанды жақсы көреді.

Егер осы екі ұсыныс дұрыс шешімін тапса, бізде IT саласы тез дамиды. Өйткені бұл салаға деген қызығушылық мектеп түлектерінің арасында өте жоғары деңгейде.

Қазақстанның жалпы ішкі өнімінде IT саласы 4 пайызды көрсетеді. Егер бағдарлама қолға алынса, жалпы ішкі өнім 1 пайызға өсетіні анық. Бұл дегеніміз, 2 миллиард долларды құрайды. Бұл қаражат отандық IT тауарларға жұмсалады. Яғни, алдағы 3-4 жылға 2 миллиард доллар

көлемінде отандық нарық пайда болмақ. Егер бұл қаржыны жыл сайын 500 миллион доллардан игеретін болса, еліміздің IT компаниялары, технопарктері, стартаптары үшін ауқымды қаражат болатыны анық. Бұл жерде IT қызмет саласына жаңа серпіліс болады. Мәселен, қаражаттың 100 миллионы қызмет көрсету сапасына, 100 миллионы маман даярлауға, 100 миллионы жаңадан өнім жасауға, 100 миллионы халықты толықтай интернетпен қамтамасыз етуге жұмсалуды мүмкін [3].

«Цифрлық Қазақстан» бағдарламасын іске асыру үшін венчурлік және хэджді қорлар құру қажет. Содан кейін стартаптарды қолдауға мән беріп, инвестиция тарту керек.

Маман даярлау мәселесіне тоқталсақ, Қазақстан нарығына 160 мың IT маманы керек. Ал біз бұл межеге әлі де жете алмай жүрміз. Жоғары оқу орындары сұранысты зерделей отырып маман даярласа, бұл тиімдірек болар еді. Маман тапшылығы бар. Ал технопарктер құру – үлкен мәселе. Ең әуелі, Астана мен Алматыда, содан кейін Шымкентте технопарктер құрылса. Себебі, бұл аймақтарда бір жағынан халық көп шоғырланған, екіншіден, кәсіпкерлер көп орта. Яғни, инвестиция тартуға мүмкіндіктер мол болмақ. Елбасы осы Жолдауында бәсекеге қабілетті болуды ерекше назарға алды. Бұл Қазақстанның даму жолының жаңа белесіндегі басты мақсаттардың бірі. Ал IT саласы бұл бағытта аса маңызды рөл атқарады.

Әдебиет:

1. "Қазақстанның Үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік" Мемлекет басшысы Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы. 2018 жылғы 31 қаңтар
2. Азаматхан Әміртай. Кәсіби топ-менеджерлер керек // Айқын, ақпан 8, 2017
3. Рымбек Ізғали, Айбек Қуатбаев. Мамандар қажет // Айқын, ақпан 8, 2017